

דביזית הרגלים, הראשונה

לפני שבועות מספר בישרה העתונות כי הדיביזיה הבריטית הראשונה תועבר בקרוב ממצרים לא"י; חטיבה זו איננה פנימית חדשות בארצנו. היא באה בסוף 1944, ורק בראשית השנה הזאת הודיעו על העברתה למצרים. — אולי הנה, כעת, "סנונית-ראשונה" למעבר החילות הבריטיים ממצרים לארץ-ישראל, אם כי ההודעה על בואה הקדימה הרבה את ההכרזה העקרונית על "יציאת-מצרים" הבריטית.

הדיביזיה היא מן הסדירות, שנתקיימו בתמידות מאז שאורגן הצבא הבריטי על יסוד דיביזיוני קבוע, לפני כ-40 שנה. את גודל כוחם של המסורת והזכרונות לגבי חטיבות בריטיות אפשר לראות מסקירתו של הקפ' ס. פולס ב-"London Illustrated News" מן ה-17 בנובמבר 1945 על דיביזיה זו, שבה הוא מציין במיוחד, כי במערכת וטרלו (1815), "היתה זו הבריטית ביותר, מכל הדיביזיות הבריטיות שלחמו בה" — וכוונתו היא לכך, שכמעט שלא היו בה גדודים הנובריים גרמניים, כדרך שהיו באחרות. ולא זו בלבד שסדירה היתה, אלא שגם כללה תמיד בריגדה רגלית של הגורדיות — זו שנמצאה, כזכור, בשרון בחדשי נובמבר-דצמבר של אשתקד. להלן ניתנים כמה קטעים בעלי עניין מסקירת קפ' פולס.

* * *

במסע 1939-40 בצרפת ובבלגיה, פקד על הדיביזיה המיור-גנרל (כיום — פילד-מרשל) אלכסנדר. במהלך המלחמה היו לה עוד 6 מפקדים. היה זה בפיקודו של האחרון שבהם, המיור-גנרל לאוון, שהדיביזיה נעה, לפני כשנה לא"י. והיא שוהה שם עכשיו, כשצפוי לה עתיד לא קל ולא מושך, אם כי גם לא נעדר ענין. הדיביזיה השתתפה בכל המסע בצרפת ובבלגיה ובנסיגה אל נהר השלדה ואל דונקירק, מקום שבו קיבל (ב' 31 במאי) המיור-גנרל אלכסנדר את הפיקוד על הקורפוס הראשון כולו, שהוטל עליו לשמש מאסף בסיומו של מסע היציאה מן היבשת. הדיביזיה החזיקה בתעלה חשובה ועמדה בפני התקפות גרמניות נמרצות בהיסוגה רק כק"מ אחד, ולחמה כל זמן הורדת הצבא הבריטי לספינות. משחזרה לאנגליה, אורגנה מחדש, חיש מהר ככל האפשר, והוכנה לתפקיד ההתנגדות לפלישה, שנראתה כמתרגשת לבוא. הדיביזיה שהתה ארוכות במולדת, עד צאתה, בשלהי 1942, עם חיל המשלוח לצפון-אפריקה הצרפתית.

אותו מסע היה קצר בערך אך מפרך ביותר. לא היה זמן שכמה מיחידותיה לא עמדו בקרב. אופיים המבוחר של השטחים, שנתן לאויב עמדות מגן מצויינות עשה את הקרבות לקשים ביותר, וכמה מן הגייסות הגרמניים היו מן הסוג המעולה. מקרבותיה (ברובם — לא גדולים) יצויין זה שנערך אור ל-20 באפריל 1943. האויב ידע, כי חטיבת-שריון מטרונות מסביב לעיר מג'ז אל-באב וגבעות בוארדה. כהכנה להתקפת-הסיום של הכרית. הוא ערך, איפוא, התקפת פתע חזקה, בחיל-הרגלים של דיביזיות "הרמן-גרינג" וביותר מ-60 טנק. האויב חדר חדירת מה, אך לאחר קרבות של אנדרלמוסיה וחימה שפוכה נתקיימה העמדה קיום איתן בידי הדיביזיה הראשונה. ב-23 התקדמה הדיביזיה מזרחה ממג'ז, ובימים שלאחר כך אסרה כמה מן הקרבות העקשים ביותר שבאותו מסע. ב' 5 במאי זכתה הדיביזיה לנצחון מובהק, בלכדה את פיסגת ג'בל-בר-אקואז, אשר אליה התנפצו

הסתערויות הרבה. היתה זו לאויב עמדת-המגן האחרונה שהיא חזקה באמת, בגיורה המרכזית של חזית תוניס. לכידתה פתחה את הדרך אל תוניס.

במסע איטליה שירתה הדיביזיה הראשונה בארמיה החמישית אשר בפיקודו של הגנרל מארק קלארק האמריקאי.⁽¹⁾ בעליה הנועות ורבת העניין בחוף אנציו היתה היא אחת מדיביזיות הסער. כנכור, הנחילה האופרציה אכזבה. בהרבה כשרון והעזה הצליחה האויב לעצור את התקדמות-הברית העיקרית מן הדרום וכן לרכז נגד ראש-הגשר כוח מספיק, לרבות שיפעה של שריון וארטילריה, הגדולים הרבה יותר ממה שהועלה בחוף אנציו. בהפעילו טקטיקה גרמנית טיפוסית, ניסה האויב לבתר את ראש הגשר לשניים. כאתגלתא להשמדתו. וכמעט שהצליח ותקע טריו עמוק בעמדה. בקרבות-מגן של זעף רב, מעין קרב וטרלו הגמיטי, קיימה הדיביזיה הראשונה את מסורתה וסיכלה את מאמצי האויב להטילה הימה — אם כי לא בלי אבידות קשות. לבסוף, עם בוא התקפת האויב הכללית נמצא, כי עמדת אנציו היא רבת ערך. בסוף מאי היתה הדיביזיה הראשונה בפורצים מעמדת אנציו ומתאחדים עם עיקרו של חיל הארמיה החמישית.

היא השתתפה במסע צפונה לשחרור רומא. באבגוסט סייעה לכיבוש פידנצי ולהדיפתה התקפות-נגד חזקות. את ספטמבר ציינה שורה ארוכה של קרבות וכיבושי-ערים. בראשיה אוקטובר נכנסה הדיביזיה לקרב רבי-הדמים ביותר מאז קרב אנציו. התכלית היתה ההרס מונטה-צ'קו; לא היה זה דבר גמנע להחזיר אליו חיילות, אך כמעט מן הנמנעות היה להחזיק בו, וההר עבר מיד ליד.

לבסוף, בשמונה באוקטובר הגיע רגימנט של „הדוכס מוולינגטון“ אל הפיסגה, ושתיכ מפלגותיו ופלוגה אחת מרגימנט „חיל-הרגלים הסקוטי“ הקל של המלך, תקעו בה יחד. מעתה לא הצליחו הגרמנים לשוב ולזכות במונטה-צ'קו. ימי סוף-השנה, לפני שנשלחה הדיביזיה לאי, היו ימים של מאמצים להבקיע את האויב ולהתחבר עם הארמיה השמינית באיזורי פאנצה ובולוניה.⁽²⁾ לבסוף הצליחו מאמצים אלה וצבא הברית הפציע אל מישור יפו הגדול, — אבל היה זה לאחר שהדיביזיה הראשונה כבר נסתלקה מאותה במה.

היה זה חזיון נפרץ לשלוח דיביזיות שסבלו הרבה במסעות יס-התיכון השונים לאי, סוריה או הלבנון, אשר שם יכלו לחדש את ציודן ולקלוט תגבורתיהן באקלים טוב למדי, וכן (אמנם, דבר זה חל בתקופה המוקדמת יותר) לשמש מעצור להתפרצות גרמנית אפשרית דרך תורכיה. חילות הדיביזיה הראשונה ודאי ששיערו כי עתידים הם לשוב אל קו החזית, אך בינתיים, בטרם נקראו לכך, נסתיימה המלחמה. מאורעות מלחמה רבי-רושם (פרט, אולי לכיבוש ג'בל-בו-אקואז בסערה) לא נודמנו לה דיביזיה הראשונה אך תמיד שירתה שירות איתן. הותיקים, שעודם שרויים בה, ודאי היו כבר לבני כיתה צאתה ארץ, שגבעות מסולעות, תלולות, מתנשאות בה מעל לואדיות עמוקים ומתפתלים — זרי זה מראה-דמות הארץ שבה אולי תצטרך דיביזיה זו לפעול אם יחמיר וירע בה מצב העניינים. הבה ונקווה, כי מזלה של הדיביזיה יהיה טוב יותר מן הצפוי לה במקרה כזה.

(1) ציבורנו רגיל במראה אנשי הפלוגות היהודיות מאי ששירתו באותה ארמיה עם סימנם (A) הלטינית והספרה חמש על שרולם) — המ ע ר כ ת.
(2) סמוך למקומות שבהם, כעבור חדשים מעטים, לחמה הבריגדה העברית המוגברת